

Rozsudek Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 02.07.1975, sp. zn. 2 Tzf 1/75, ECLI:CZ:NS:1975:2.TZF.1.1975.1

Číslo: 2/1976

Právní věta: Ako škoda na majetku v socialistickom vlastníctve v zmysle § 127 ods. 3 Tr. zák. sa hodnotí aj neoprávnený prevod majetku v socialistickom vlastníctve zo správy jednej socialistickej organizácie do správy inej socialistickej organizácie bez poskytnutia protihodnoty majetok pritom nemusí vôbec opustiť sféru socialistického vlastníctva a prejsť do osobného alebo súkromného vlastníctva.

Soud: Nejvyšší soud ČSSR

Datum rozhodnutí: 02.07.1975

Spisová značka: 2 Tzf 1/75

Číslo rozhodnutí: 2

Číslo sešitu: 1

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby, Porušování povinnosti při nakládání s finančními a hmotnými prostředky, Škoda na majetku v socialistickém vlastnictví

Předpisy: 140/1961 Sb. § 127 ods. 1

§ 103

§ 105 ods. 1

§ 127 ods. 2

§ 127 ods. 3 109/1964 Sb. § 8 ods. 2

§ 145 104/1966 Sb. 46/1967 Sb. 100/1960 Sb. čl. 8

§ 17

§ 47

§ 56

§ 64 ods. 2

§ 66

§ 68

§ 94

§ 95

§ 99 ods. 1

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

I.

Na základě stážnosti pre porušenia zákona, ktorú podal generálny prokurátor ČSSR v prospech i v

neprospech obvineného F. H., Najvyšší súd Československej socialistickej republiky zrušil rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 1. 10. 1974 sp. zn. 1 T 5/74 a rozsudok Najvyššieho súdu SSR zo 16. 12. 1974 sp. zn. 1 To 58/74 a Krajskému súdu v Bratislave prikázal, aby vec obvineného F. H. znova prejednal a rozhodol.

Uvedenými rozsudkami bol obvinený F. H. okrem iného uznaný za vinného z trestného činu porušovania povinnosti pri nakladaní s finančnými a hmotnými prostriedkami podľa § 127 ods. 1, 3 Tr. zák. na tom skutkovom základe, že ako predseda JRD Gbely v čase od r. 1969 do r. 1972 vykazoval v pracovných záznamoch osoby, ktoré na JRD nepracovali, a získal takto neevidované finančné prostriedky vo výške najmenej 137 000 Kčs, z ktorých neoprávnene vyplatil za rôzne služby a práce vykonané v prospech JRD Gbely 54 500 Kčs; okrem toho daroval za práce vykonané v prospech JRD Gbely osobe J. V. vinne štepy „frankovky“ v cene 1039 Kčs.

K dôvodom sťažnosti pre porušenie zákona proti tejto časti napadnutých rozsudkov Najvyšší súd ČSSR uviedol:

Pokiaľ ide o skutok uvedený v rozsudkoch pod bodom 2., obidva sudy zistili, že obvinený H. ako predseda Jednotného roľníckeho družstva Gbely, teda ako zodpovedný hospodársky pracovník, pri hospodárení s finančnými a hmotnými prostriedkami družstva vo väčšom rozsahu neoprávnene vytváral finančný fond tým, že vykazoval v pracovných záznamoch osoby, ktoré na Jednotnom roľníckom družstve Gbely napracovali, a z takto získaných peňazí neoprávnene vyplatil za rôzne služby a práce vykonané v prospech Jednotného roľníckeho družstva najmenej 54 500 Kčs. Okrem toho daroval J. V. za práce, ktoré v prospech družstva vykonal, vinne štepy - frankovky v cene 1039 Kčs. Tým spôsobil na majetku v socialistickom vlastníctve značnú škodu v zmysle § 127 ods. 3 Tr. zák.

Doterajšie skutkové zistenia obidvoch súdov týkajúce sa tohto skutku odôvodňujú len záver, že obvinený H. naplnil znaky trestného činu porušovania povinnosti pri nakladaní s finančnými a hmotnými prostriedkami podľa § 127 ods. 1 Tr. zák., keďže ako zodpovedný hospodársky pracovník pri hospodárení s finančnými a hmotnými prostriedkami družstva závažným spôsobom porušoval svoje povinnosti, najmä tým, že v úmysle zaistiť Jednotnému roľníckemu družstvu Gbely neoprávnené výhody, vo väčšom rozsahu neoprávnene vytváral a používal finančné výhody.

So sťažnosťou pre porušenie zákona treba súhlasiť do tej miery, že zatiaľ nebol dostatočne objasnený skutkový stav veci, na podklade ktorého by bolo možné urobiť zodpovedný záver, či obvinený H. spôsobil trestným činom porušovania povinnosti pri nakladaní s finančnými a hmotnými prostriedkami na majetku v socialistickom vlastníctve značnú škodu v zmysle ods. 3 § 127 Tr. zák.

Nemožno však súhlasiť s tým právnym záverom sťažnosti pre porušenie zákona, v ktorom sa hovorí, že za škodu, ktorá vznikla na majetku v socialistickom vlastníctve, nemožno považovať prevody (hoci neodôvodnené a bezprávne) majetku v socialistickom vlastníctve z operatívnej správy jednej socialistickej organizácie do operatívnej správy inej socialistickej organizácie, pretože podľa neho žiadna časť tohoto majetku neopustila oblasť majetku v socialistickom vlastníctve. majetok v socialistickom vlastníctve ako celok nebol zmenšený a nedošlo teda týmito prevodmi ku škode na majetku v socialistickom vlastníctve.

Tento právny názor, ktorý sťažnosť pre porušenia zákona bližšie neodôvodnila, nemá oporu v právnych predpisoch upravujúcich správu a hospodárenie s majetkom v socialistickom vlastníctve.

Podľa § 8 ods. 2 hospodárskeho zákoníka č. 109/1964 Zb. (ďalej len „hosp. zák.“) socialistickým spoločenským vlastníctvom je štátne vlastníctvo, družstevné vlastníctvo a vlastníctvo spoločenských a iných organizácií. Podľa § 64 ods. 2, § 66 a nasl. hosp. zák. jednotlivé časti štátneho vlastníctva

(národného majetku) sú v správe štátnych organizácií, pričom majetok v štátnom vlastníctve spravuje výlučne tá organizácia, ktorá plní úlohy, na plnenie ktorých majetok celkom alebo prevažne slúži. Podstatou správy majetku v štátnom vlastníctve je súhrn práv a povinností, ktoré má štátna organizácia k tej časti majetku, ktorý jej bol zverený. Obsahom týchto práv a povinností je najmä mať zverený majetok u seba, užívať ho a nakladať s ním v súlade s úlohami, ktorými je poverená štátna organizácia spravujúca majetok. Právna úprava hospodárenia s majetkom, ktorý je v štátnom vlastníctve, vychádza teda zo zásady, že jeho určitá časť môže byť v práve len jednej organizácie, aby majetok slúžil len tomu účelu, na ktorý je určený. Jedným zo základných predpokladov riadnej správy tohto majetku je, aby štátnej organizácii, ktorej bol majetok zverený na plnenie jej úloh, pri jeho užívaní nič neprekážalo. Hospodársky zákoník dáva preto štátnym organizáciám možnosť požadovať vydanie majetku, ktorý má v správe, od každého, kto by jej tento majetok neoprávnene odňal (§ 66 ods. 3 hosp. zák.). Prevody správy majetku v štátnom vlastníctve okrem obvyklého hospodárenia možno uskutočniť len zo závažných dôvodov, najmä pri reorganizácii, pri prevode výrobných programov alebo ak ide o majetok prebytočný alebo neupotrebitelný na plnenie úloh organizácie (§ 68 hosp. zák.). Organizácia spravujúca majetok v štátnom vlastníctve je preto povinná viesť tento majetok v evidencii, udržiavať ho v riadnom stave a vykonávať sústavne a dôsledné opatrenia na jeho ochranu (§ 66 ods. 2 hosp. zák., vyhláška ministerstva financií č. 104/1966 Zb.. o správe národného majetku). Z týchto ustanovení, zdôrazňujúcich majetkovú samostatnosť organizácií pri hospodárení s národným majetkom, ktorá správu tohto majetku približuje vlastníckej dispozícii, možno teda vyvodiť, že ako škodu na majetku v štátnom socialistickom vlastníctve treba kvalifikovať aj neodôvodnený a bezprávnny prevod tohto majetku zo správy jednej organizácie do správy druhej organizácie bez poskytnutia protihodnoty, keďže taký prevod má za následok, že majetok takto nelegálne prevedený nebude slúžiť cieľom, na ktoré bol určený. To vyplýva aj z ustanovení druhej hlavy oddielu štvrtého hosp. zák. o vyrovnaní škôd medzi socialistickými organizáciami (§ 145 – § 149 hosp. zák.), podľa ktorých sa za škodu považuje to, o čo bol majetok poškodenej organizácie (teda nie majetok v socialistickom vlastníctve ako celok) poškodzujúcou udalosťou zmenšený. Tento pojem škody na majetku v socialistickom vlastníctve vyplýva i z ďalších právnych predpisov, najmä z vládneho nariadenia č. 46/1967 Zb. o vyrovnaní škôd spôsobených hospodárskou činnosťou socialistických organizácií na hmotnom majetku iných socialistických organizácií, pričom toto vládne nariadenie nerozoznáva medzi majetkom, ktorý je len v správe socialistických organizácií, a iným socialistickým vlastníctvom.

Okrem toho sťažnosť pre porušenie zákona neprizerá na to, že v súdenom prípade sa jedná o majetok jednotného roľníckeho družstva, teda o družstevný majetok, ktorý na rozdiel od majetku v štátnom vlastníctve, ktorý je jednotlivým organizáciám zverený do správy, je vlastníctvom jednotlivých ľudových družstiev alebo ich vyšších organizácií (porov. k tomu čl. 8 Ústavy ČSSR, § 95 hosp. zák. a dôvodovú správu k § 94 hosp. zák.). Už z tejto právnej úpravy vlastníctva ľudových družstiev je nepochybné, že škodou na majetku v socialistickom vlastníctve v zmysle ustanovenia § 127 ods. 3 Tr. zák. je i neodôvodnený a bezprávnny prevod tohto majetku z vlastníctva jedného ľudového družstva do vlastníctva iného ľudového družstva, resp. do správy inej socialistickej organizácie.

So sťažnosťou pre porušenie zákona treba však súhlasiť v tom, že vytyka neúplnosť skutkových zistení v tom smere, že výdavky z čierneho fondu družstva neboli bližšie špecifikované a že v rozsudkoch obidvoch súdov chýbajú skutkové zistenia o tom, komu, pri akej príležitosti a za čo bola peňažná suma z čierneho fondu poskytnutá a aká bola reálna hodnota plnení, ktoré družstvo dostalo za peňažné sumy vydané z čierneho fondu. Škodou na majetku v socialistickom vlastníctve v zmysle ustanovenia § 127 ods. 3 Tr. zák. je len skutočná majetková škoda, t. j. to, o čo bol majetok družstva zmenšený trestným činom porušovania povinností pri nakladaní s finančnými a hmotnými prostriedkami podľa § 127 ods. 1, resp. podľa § 127 ods. 2 Tr. zák. Obvinený H. sa sám obhajoval tým, že družstvo utrpelo majetkovú škodu len pokiaľ išlo o poskytnutie úplatkov v celkovej sume 15 700 Kčs a zvyšok sa fakticky použil na materiál pre družstvo, resp. sa vyplatil za práce vykonané v

prospech družstva. Túto obhajobu obvinený H. na hlavnom pojednávaní na krajskom súde aj konkrétne rozviedol. Preto bolo potrebné, aby súdy túto obhajobu brali do úvahy, preverili ju a zisťovali, o čo prevyšoval súhrn vydaných peňažných súm z čierneho fondu reálnu hodnotu plnení, ktoré družstvo za ne dostalo. Len po takom doplnení skutkového stavu veci bolo možné dôjsť k zodpovednému záveru, či trestným činom porušovania povinnosti pri nakladaní s finančnými a hmotnými prostriedkami podľa § 127 ods. 1 Tr. zák. bola spôsobená majetková škoda, či je táto škoda značná, t. j. podľa už ustálenej judikatúry dosahuje okolo 20 000 Kčs. V kladnom prípade treba posúdiť, či ide o takú okolnosť podmieňujúcu použitie vyššej trestnej sadzby, ktorá pre svoju závažnosť podstatne zvyšuje nebezpečnosť trestného činu pre spoločnosť (§ 88 Tr. zák.).